

SVEA HOVRÄTT
Avdelning 02
Rotel 020101

PROTOKOLL
2020-04-17
Föredragning i
Stockholm

Aktbilaga 96
Mål nr T 8181-19

RÄTTEN

Hovrättsråden Ulrika Ihrfelt och Magnus Ulriksson, referent, samt tf. hovrättsassessorn Daniel Bergström

FÖREDRAGANDE OCH PROTOKOLLFÖRARE

Hovrättsfiskalen Mauro Villaggi

PARTER

Kärande

JSC Gazprom transgaz Belarus, 100219778
Ul. Nekrasova 9
220040 Minsk
Belarus

Ombud: Advokaten Sverre B Svahnström
Advokatfirman Svahnström
Häradsgränd 11
183 39 Täby

Svarande

Energoprojekt Oprema a.d. Beograd, 077318
Bulvar Mihaila Pupina 12
Belgrad-Novy Belgrad
11070 Republiken Serbien
Serbien

Ombud: Advokaten Fredrik Ringquist och jur.kand. Henning Boström
Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB
Box 1711
111 87 Stockholm

SAKEN

Klander av skiljedom; nu fråga om avvisning av nya klandergrunder m.m.

KLANDRAT AVGÖRANDE

Skiljedom meddelad den 24 april 2019 i Stockholm

JSC Gazprom transgaz Belarus (Gazprom) har klandrat ovan angiven skiljedom. Som grund för sin talan har Gazprom, såvitt nu är av intresse, anfört bl.a. följande.

Dok.Id 1591478

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 00		måndag – fredag 09:00–16:30
		E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se		

Grund I

Skiljenämndens ordförande har inte haft de av parterna överenskomna kvalifikationerna då han inte förmått tala, läsa, skriva och förstå talad ryska obehindrat.

Grund II

Vid avfattandet av processuella dokument (Procedural Orders) och skiljedomen har ordföranden tagit hjälp av en annan person som varit mycket duktig på ryska. Det måste antas att denna person haft ett avgörande inflytande på utformningen av och innehållet i såväl de processuella dokumenten som skiljedomen. Det har därför förekommit fel i handläggningen som sannolikt har inverkat på utgången i målet.

Grund IV

Skiljenämndens ordförande har inte uppfyllt kravet på opartiskhet, eftersom han tidigare företrätt det ukrainska statsägda olje- och gasbolaget Naftogaz Ukraina vid processer mot Gazproms moderbolag. Omständigheten har varit sådan att han varit omedelbart diskvalificerad från uppdraget som ordförande.

Grund V

Skiljenämndens ordförande har inte uppfyllt kravet på opartiskhet då han, i samband med att han åtog sig uppdraget som ordförande, inte uppgav att han tidigare hade företrätt Naftogaz Ukraina vid processer mot Gazproms moderbolag samt då han, trots att parterna avtalat om att skiljeförfarandet skulle ske på ryska, inte uppgav att hans kunskaper i ryska var begränsade.

Det är ostridigt mellan parterna att de av Gazprom åberopade klandergrunderna IV och V, har åberopats efter att den i 34 § tredje stycket lagen (1999:116) om skiljeförfarande (i dess lydelse före den 1 mars 2019), i fortsättningen LSF, angivna fristen löpt ut.

Energoprojekt Oprema a.d. Beograd (Oprema) har yrkat att de nya klandergrunderna IV och V ska avvisas och att hovrätten ska pröva avvisningsyrkandet särskilt.

Oprema har också gjort gällande att de av Gazprom åberopade klandergrunderna I och II samt, för det fall de inte avvisas, klandergrunderna IV och V är prekluderade och att hovrätten ska avgöra frågan om preklusion genom mellandom.

Oprema har till stöd för detta i huvudsak anfört följande. Gazprom har åberopat klandergrunderna IV och V efter fristens utgång. De nya klandergrunderna ska därför avvisas. Det finns processekonomiska fördelar med att hovrätten prövar frågan om preklusion genom mellandom. Frågan om preklusion är enkel att avgöra och kan medföra att flertalet frågor i målet inte behöver prövas. Vidare kan en mellandom medföra att en huvudförhandling blir obehövlig då den muntliga bevisning som åberopats av Gazprom i huvudsak rör klandergrunderna I och II.

Gazprom har bestritt avvisningsyrkandet och motsatt sig att hovrätten avgör frågan om preklusion genom mellandom.

Gazprom har också, så som det får uppfattas, begärt att hovrätten ska inhämta yttrande från Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut (SCC), där SCC bl.a. ska uttala sig om

- dess kännedom om skiljenämndens ordförandes kunskaper i ryska när denne utsågs till ordförande,
- dess eventuella rutin för säkerställande av att skiljemän har den särskilda kompetens som krävs,
- hur många gånger det utnämnt skiljenämndens ordförande i skiljeförfaranden som skulle ske på ryska, samt om
- det kände till att skiljenämndens ordförande hade varit ombud vid processer mot Gazproms moderbolag och om det ansett att denna omständighet saknat betydelse för frågan om lämplighet för uppdraget som ordförande.

Gazprom har till stöd för detta i huvudsak anfört följande. Fristen i 34 § tredje stycket är inte absolut, utan kan åsidosättas om det har förekommit otillbörligt handlande. Sådant otillbörligt handlande har förekommit då skiljenämndens ordförande underlåtit att informera parterna om den förtroendskadliga omständighet som utgjort grund för jäv, samt därtill uttryckligen förklarat att denna förtroendskadliga omständighet inte förelegat. Skiljenämndens ordförande har även agerat otillbörligt genom att underlåta att informera parterna om sina bristande kunskaper i ryska. Vad gäller frågan om mellandom skulle en sådan inte medföra processekonomiska fördelar som skulle motivera de olägenheter i övrigt som en uppdelning av målet skulle medföra. Vad vidare gäller yttrandet från SCC är ett sådant av stor betydelse för Gazprom.

Oprema har motsatt sig att hovrätten inhämtar yttrande från SCC och bl.a. anfört att det ankommer på parterna att sörja för bevisningen.

Oprema har vidare, till bemötande av vad Gazprom anfört såvitt avser frågan om avvisning av klandergrunderna IV och V, i huvudsak anfört följande. Otillbörligt handlande kan inte medföra att fristen i 34 § tredje stycket ska åsidosättas. Även om sådant åsidosättande vore möjligt, skulle endast otillbörligt handlande hänförligt till Oprema kunna beaktas. Gazprom har dock inte påstått att det förekommit något otillbörligt handlande hänförligt till Oprema. I vart fall har det inte förekommit något otillbörligt handlande från skiljenämndens sida då skiljenämndens ordförande, i samband med att han utsågs, informerat parterna om att han tidigare företrätt Naftogaz Ukraina vid processer mot Gazproms moderbolag. Vidare agerade skiljenämndens ordförande inte otillbörligt när han inte informerade parterna om sina kunskaper i ryska, vilka även varit adekvata. Inte heller övriga förutsättningar för åsidosättande av fristen kan anses uppfyllda.

Efter föredragning fattar hovrätten följande

BESLUT (att meddelas 2020-05-06)

1. Hovrätten avvisar de av JSC Gazprom transgaz Belarus åberopade klandergrunderna IV och V.

2. Hovrätten avslår Energoprojekt Oprema a.d. Beograds begäran om mellandom.
3. Hovrätten avslår JSC Gazprom transgaz Belarus begäran om inhämtande av yttrande från Stockholms Handelskammarens Skiljedomsinstitut.

Skälen för beslutet

Avvisning av klandergrunder

Enligt 34 § tredje stycket LSF i dess tidigare lydelse, som ska tillämpas i detta fall, ska talan mot en skiljedom väckas inom tre månader från den dag parten fick del av skiljedomen. Enligt samma bestämmelse får en part efter klanderfristens utgång inte åberopa en ny klandergrund till stöd för sin talan.

Även den numera upphävda lagen (1929:145) om skiljemän, i fortsättningen skiljemannalagen, innehöll i dess 21 § en bestämmelse om tid inom vilken klandertalan skulle väckas. Bestämmelsen innehöll däremot inte någon motsvarighet till den fristregel avseende åberopande av nya klandergrunder som numera återfinns i LSF. Högsta domstolen slog dock i NJA 1996 s. 751 fast att fristen i 21 § skiljemannalagen avseende väckande av talan, även fick anses gälla för parts rätt att åberopa en ny grund för sin talan i ett pågående mål om klander av skiljedom. I lagmotiven till LSF anslöt sig regeringen till det synsätt som rättsfallet gav uttryck för och angav att principen skulle lagfästas i LSF. Det konstaterades även att ändamålet med reglerna på detta område var att snabbt nå ett slutligt avgörande och att detta ändamål skulle motverkas om en part tilläts åberopa nya grunder i en klanderprocess sedan talefristen gått till ända (prop. 1998/99:35 s. 148).

Hovrätten konstaterar att varken LSF:s reglering eller lagmotiven till denna ger stöd för att det skulle vara möjligt att åsidosätta den i 34 § tredje stycket intagna fristen avseende åberopande av nya klandergrunder. Några uttalanden för en sådan möjlighet går heller inte att finna i praxis på området. I avsaknad av sådant stöd, finner hovrätten att även om det skulle ha förekommit otillbörligt handlande av skiljenämndens ordförande kan inte detta medföra att klanderfristen ska åsidosättas. De klandergrunder som åberopats av Gazprom efter klanderfristens utgång ska därför avvisas.

Begäran om mellandom

Enligt 17 kap. 5 § andra stycket rättegångsbalken får särskild dom, s.k. mellandom, ges över en eller flera omständigheter om det är lämpligt med hänsyn till utredningen. Hovrätten finner inte, även med beaktande av de skäl som angetts av Oprema, att det skulle vara processekonomiskt fördelaktigt med en mellandom i frågan om de av Gazprom åberopade klandergrunderna I och II ska anses prekluderade. Opremas begäran om mellandom ska därför avslås.

Inhämtande av yttrande

Enligt 35 kap. 6 § rättegångsbalken ankommer det på parterna att svara för bevisningen. Av samma bestämmelse följer att rätten är förhindrad att självmant inhämta bevisning i tvistemål där förlikning om saken är tillåten.

Det yttrande Gazprom begärt att hovrätten ska inhämta avser sådan bevisning som bolaget har att sörja för. Då det inte kan anses vara fråga om inhämtande av sådant yttrande som avses i 40 kap. rättegångsbalken, saknas det laglig möjlighet för hovrätten att föranstalta om att yttrandet ska inhämtas. Gazproms begäran om inhämtande av yttrande från SCC ska därför avslås.

Överklagande

Beslutet under punkten 1 får inte överklagas (se 43 § andra stycket LSF).

Beslutet under punkterna 2 och 3 får överklagas endast i samband med överklagande av dom eller slutligt beslut i målet och då endast i den mån hovrätten tillåter sådant överklagande.

Mauro Villaggi
Protokollet uppvisat /